

digitaal

hoog water

#002 Magazine van de Studievereniging Nieuw Nederlands Peil, Juni 2005, Jaargang 2, nr. 2

de redactie wil speciale dank uitspreken aan alle inzenders, de adverteerders en iedereen die op overige wijze betrokken is geweest bij de productie van hoog water.

vragen, opmerkingen en inzendingen kunnen worden gestuurd naar hoogwater@nnpleiden.nl.

tevens is de redactie te bereiken via de studievereniging:

opleiding nederlands
studievereniging NNP
postbus 9515
2300 ra leiden
bestuur@nnpleiden.nl
www.nnpleiden.nl

de verantwoordelijkheid voor de in dit blad gepubliceerde teksten ligt bij de afzonderlijke auteurs, niet bij de redactie.

2

- 3 redactioneel
- 4 drie verhalen van barend beekhuizen
- 7 **logica** en **verstandskies** van annemieke l.
- 7 **toiletpapier is op** van car
- 8 drie gedichten en **de pavlov** van rick honings
- 12 **spiegelrubriek**: eep francken, annemarie van velzen
- 14 **praesidium libertatis** van sjoerd van der linden
- 15 drie gedichten van rebecca
- 17 een brief van paul smit
- 18 **treindentalen** van martijn wackers
- 20 **afscheid** van kees 't hart
- 21 **vragen** en **weg** van sander van donzel
- 22 **geeft vloeken door** van robert ruiten

hoog water #002

redactie

rick honings

paul smit

martijn wackers

vormgeving

eric schrijver

productie en ondersteuning

max van duijn

het nnp-bestuur

redactioneel

Het was een druilerige NNP-ledenvergadering. Het was niet druk, maar wel erg gezellig. Er werd gelachen, er werden koekjes gegeten en men zoop thee alsof het jenever was (zie het verslag van de Leuvenreis). Kortom: een goede vergadering.

Vorig collegejaar is er reeds een HoogWater verschenen, om velerlei redenen is de redactie nu echter vernieuwd. Vernieuwing impliceert verbetering (altijd? JA! Altijd!). De redactie heeft veelvuldig vergaderd en de vergaderingen dat er niet een redactielid uit het Rapenburg gevist moest worden zijn schaars te noemen. Kortom: het waren goede vergaderingen.

We schrijven 16 februari 2005. In de vakgroep van geschiedenis was de tweede NNP-ledenvergadering belegd. Het was iets minder druk dan vorige keer, maar niet minder gezellig. Er werd een erelidmaatschap uitgedeeld, er werd gelachen, gezongen, maar helaas net niet gedanst. Opeens pakken donkere wolken zich samen boven de redactie van HoogWater (noem een naam veel, dan onthouden mensen hem beter). Het bestuur wil resultaat zien! Daar zijn besturen natuurlijk voor, besluitvaardigheid en resultaatgerichtheid moeten hoog in het vaandel staan. Het 'target' van HoogWater leek niet gehaald te gaan worden. De aanwezige redactieleden reageren geprikkeld, al moet gezegd worden dat het ons wel spijt voor alle inzenders en afwachters. Bij dezen onze excuses. Hel en verdoemenis werd er over ons gepreekt, die verschrikkelijke redactie van HoogWater moest aan de hoogste boom worden opgeknoopt!

Zover, beste lezer, heeft het gelukkig niet kunnen komen, zij het dat er wel water bij de wijn moest wat de fysieke presentatie van het blad betreft. Daarom treft u HoogWater nu eenmalig in digitale editie aan, en gaan we vanaf volgend jaar pas weer drukken. Met name de Leidse advertentiemarkt dwingt ons tot deze draconische maatregelen, waarvoor wij graag ook bij dezen, namens

alle Leidse ondernemers, welgemeende excuses aan zouden willen bieden.

Wat kunt u allemaal verwachten (altijd aankondigen wat de lezer kan verwachten, dan let hij beter op en hij schrikt niet als er plotseling een meesterwerk voor zijn kennersoog opduikt)? Natuurlijk hebben we prachtige gedichten voor u, het puikje van de Neerlandistische zalm heeft zich, speciaal voor HoogWater natuurlijk, uit de naad gewerkt om u lyrisch te laten worden van hun werk. We hebben verhalen, columns en anekdotes. We hebben een spiegelrubriek waarin een docent en een student ons vertellen over de mooiste reis die ze ooit gemaakt hebben. We hebben een geschiedschrijving van de Leidse universiteit in drie gedichten, waar bijzonder hoogleraar (hoe hoog? Nou, bijzonder hoog kan ik u wel vertellen, hij heeft nog gesproken voor de koningin toen zij een papertje van de rector kreeg) Otterspeer met zijn boeken nog een puntje aan kan zuigen. En natuurlijk, ik begon er al mee, hebben we een verslag van de studiereis naar onze lotgenoot Leuven (Leuven is namelijk de oudste universiteit van België kan ik u wel vertellen. Helaas hebben ze niet de grootste bibliotheek).

Het is misschien niet elegant, maar bij dezen wilde de redactie u oproepen, uiteraard als u dit blaadje uit heeft gelezen, zich te beraden op het inzenden van een eigen stuk voor de volgende HoogWater. Die gaat er ongetwijfeld komen en wel spoedig na de zomervakantie. Laat u niet demotiveren door de vertraging die dit blad heeft opgelopen, schrijf vol goede moed en zend uw topstukken naar hoogwater@nnpleiden.nl. Rest mij u een fijn leesmoment te wensen. Achter uw beeldscherm, of, indien u de moeite neemt uw eigen HoogWater te printen, n het LAK, op het toilet, of natuurlijk op het toilet in het LAK, alles mag, of gewoon thuis op de bank met een koekje, een kopje koffie, de zon vanonder de wering zacht prikkelend op uw lijf: geniet ervan!

De redactie

drie verhalen van barend beek- huizen

*Soms fluisterde ze lieve
woordjes en soms ant-
woordde ik daarop. Dat is
wel zo net. Nooit begon
ik met het fluisteren van
lieve woordjes; woorden
zijn nooit lief.*

4

Soms nam ze me mee naar haar huis aan de rivier. Onder de bomen aan de waterkant stond een lelijke gelakte houten tafel, zoals je die op de Franse rustplaatsen langs de snelweg aantreft. Ze bracht me dan thee en sinaasappelen en wanneer de thee lauw werd -op avonden als deze werd de thee niet koud- en de schillen der sinaasappelen bijna één waren met de aarde bracht ze de wijn en ook de wijn ging. Uit de oude geluidsinstallatie in de keuken klonken de tranen van Orfeo. Ik viel in slaap in het ledikant met de leeuwenvoeten, waarvan de bladgouden nageltjes afgekrabd waren. De tafel lag des ochtends vol met dauw en ik veegde de dauw eraf met de mauw van mijn schapenwollentruï en ik liep dan vaak de hele ochtend rond met een natte rechtermauw. Soms fluisterde ze lieve woordjes en soms antwoordde ik daarop. Dat is wel zo net. Nooit begon ik met het fluisteren van lieve woordjes; woorden zijn nooit lief.

Er was een schommel en ik duwde haar als ze dat wilde en we vlochten kransen van bloemen en de lege flessen blonken in het zilver van de rivier en de zon zweeg in de armen van de bomen. We dronken thee en aten de beste sinaasappelen en de schillen knepen we des avonds uit bij de vlammetjes van de waxinelichtjes zodat er van die vonkjes ontstonden die doen denken aan de sterretjes die je als kind afstak met nieuwjaar.

Toen ze ging, bleef ik en at ik de sinaasappelen alleen en alleen zag ik de flessen blinken in de rivier en de bomen hoorde ik ruisen, alleen. De herfst voerde haar mede op zijn bruinzwoele, met okeren bladeren gevulde stormen. De lelijke - de Duitsers hebben er een beter woord voor: haessliche- tafel lag al spoedig vol met de bladeren die zij in haar vaart achtergelaten had. De bladeren stapelden zich op, samen met de schillen en samen met mij. Samen waren we een drie-eenheid van vergankelijkheid. Het ledikant met de leeuwenvoeten, waarvan de nageltjes afgekrabd waren, lag eenzaam als een sphinx in het lege huis.

Zoals dat hoort te gaan, tenminste toen nog, verdwenen de bladeren langzaam en maakten ze plaats voor sneeuw. De rivier bevroor en de flessen kon je slechts nu en dan door de lichtinval zien. De tuin geraakte witbevlokt. Om mezelf warm te houden stookte ik de houten muren van het huis en het ledikant op in de stenen schoorsteen, die zo als herinnering van wat eens haar huis was bleef staan.

Met de eerste bloemen keerde ze terug. Ik was in geen velden of wegen te bekennen.

Vannacht had ik weer gedroomd van het meisje dat lelijk was. Het meisje dat lelijk was, is dit, zoals de naam zegt, niet meer. We sliepen naast elkaar en af en toe keek zij mij aan en dan keek ik weg, uit schaamte. Ik werd wakker en moest me haasten om op tijd bij de oude militair te komen. Ik zou een borrel met hem drinken om vier uur en het was al na eenen. Hij was een oude vriend van mijn vader en hij wist veel te vertellen. Ik waste me, trok schone kleren aan, deed een overvloed van wax in mijn haar, schonk teveel koffie in mijn beker, zodat het over het aanrecht liep. Ik verliet het huis om kwart voor twee en liep over de Zeemanlaan. Ik liep langs het raam waar nooit gordijnen voorhingen en zag die pafferige vent zitten die daar altijd zit en tv kijkt. Het gevoel be kroop me dat me altijd bekruipt op deze weg. Ik vermoed dat ik achtervolgd wordt door jonge kinderen, die niets anders willen dan mij te verscheuren en weg te slepen, zonder dat iemand mij redt. Was er maar iemand om mij te verlossen van mijn achtervolgers. Ik denk vaak dat de volgende keer dat ik dit stuk loop, dat ik dan een caseterecorder moet meenemen en dan alles wat ik onderweg denk zal opnemen, om daar een Groots, Onovertroffen en De Tand Des Tijds Weerstaand werk over moet schrijven, maar ik heb geen caseterecorder.

De Shell-bediende was na een lange nacht thuisgekomen en zakte onderuit op de bank in de huiskamer. Hij was sinds hij hier vorig jaar komen wonen altijd bang geweest. Elke dag liep hij minstens vier keer langs, die grimmige blik altijd eventjes vluchtig door de ruit werpend. Hij was er bang van geworden. Maar gordijnen ophangen dat zou hij niet. De angst beviel hem wel. Hij was minder gaan werken, was dikker en bleker geworden en zat, at en sliep voor het

raam. Als hij dan weer langskwam, gevolgd door al dat tuig, afgericht als dressuurpaardjes, vreesde de Shelljongen voor zijn leven. Hoe heerlijk was die vrees; hij voelde de kracht door zijn lichaam stromen voor die vier, vijf seconden. Nu weer, het was rond half vijf en hij was weer vrijgelaten, kwam de jongen langs met een mooie dame. Ja, daar kwamen de fantasieën weer: de twee drongen door de kapotgeslagenruit binnen en bonden hem vast aan zijn stoel. Ze kleedden hem uit en staken tot bloedens toe het zilveren bestek van zijn moeder tussen zijn vetrollen. Als een varken krijste hij. Hoe heerlijk was die vrees.

De pafferige vent keek zo vreemd naar me toen ik gisteravond naar huis liep. Nu zat hij er weer. Hij had duidelijk geen leven. Ik liep, achtervolgd door mijn stoet kinderen, naar het centrum, waar de oude militair woonde. Gelukkig kwam ik hier het meisje dat lelijk was nooit tegen. Aangekomen bij de oude militair pakte ik de sleutel, die ik van zijn huis had en ging binnen. Hij zat in zijn fauteuil en rookte Gaulloises zonder filter, zoals hij dit al sinds de zondeval deed. Hij zei weinig, maar ik wist dat hij luisterde. "Ik ben verliefd, geloof ik" zei ik. Het meisje dat lelijk was kwam voor mijn geestesoog. Niet op haar was ik verliefd. Ik schonk hem en mezelf een borrel in en we sloegen deze achterover. "Ga weg" zei hij. Ik ging, want ik kende hem goed genoeg om te weten dat als hij dit zei, hij dit meende. Ik liep weer terug naar mijn huis. Ik had mijn verhaal verteld.

26 december 2004

*Ik liep langs het raam
waar nooit gordijnen voor-
hingen en zag die paf-
ferige vent zitten die daar
altijd zit en tv kijkt.*

Toen Stefan op een donderdagmorgen in de onrustige hal van Den Haag Centraal Station aankwam, merkte hij dat zijn trein zou vertrekken vanaf Den Haag Hollands Spoor. Angstig om te laat te verschijnen op kantoor - het zou dan de eerste keer zijn en men weet niet hoe zoiets zal verlopen - spoedde hij zich naar het tramperron om met lijn 17 op Hollands Spoor te geraken. Clichématig als het fatum is, miste onze protagonist de tram. Hij besloot te lopen. Geen vervoersmiddel is zo betrouwbaar als de benenwagen.

Voor het station stond een menseenheid die de Spits uitdeelde. Omdat Stefan niet van kranten hield werd de krantenvent met een ferme hoek tegen het beton gewerkt. Nu was het zaak om zo vlot mogelijk op het Hollands Spoor te komen. Een stevige trap in de zij van de krantenventer zorgde ervoor dat deze het voortaan wel uit zijn hoofd zou laten om kranten uit te delen. Zijn woede was zo groot dat als hij het opnieuw zou mogen doen, hij de man ook wel even alle kranten, zijn telefoon en zijn portomonnee, die waarschijnlijk een foto van zijn vrouw en kinderen, een voordeelurenkaart, een strippenkaart en dertig euro in briefgeld mitsgaders drie euro zevenentwintig in muntgeld bevatte, zou ontnemen.

Voor het station stond een menseenheid die de Spits uitdeelde. Omdat Stefan niet van kranten hield werd de krantenvent met een ferme hoek tegen het beton gewerkt. Een stevige trap in de zij van de krantenventer zorgde ervoor dat deze het voortaan wel uit zijn hoofd zou laten om kranten uit te delen. Hij nam hem vervolgens en in deze volgorde af: zijn kranten, zijn telefoon en zijn portomonnee, bevattende: een foto van zijn vrouw en kinderen, een voordeelurenkaart, een strippenkaart en dertig euro in briefgeld mitsgaders drie euro zevenentwintig in muntgeld bevatte. Nu was het zaak om zo vlot mogelijk op het Hollands Spoor te komen. Zijn wroeging, nu, was zo groot dat als hij het opnieuw zou mogen doen, hij van de man een Spits aan zou nemen, deze dubbel zou vouwen en hem vriendelijk zou bedanken, om zo de man een fijnere ochtend te bezorgen.

Voor het station stond een menseenheid die de Spits uitdeelde. Hij nam er een aan, vouwde deze dubbel en stak hem onder zijn arm. Hij bedankte de man vriendelijk en uitvoerig. Al deze handelingen kostten wel veel tijd en nu moest hij echt snel naar dat Hollands Spoor lopen.

Onderweg kwam Stefan zijn collega Raaf tegen, die in het zelfde schuitje zat. U moet weten, lieve lezer, dat Raaf een lelijke man was, en is. Raaf had altijd een slecht verhaal te vertellen. Als Raaf niet ziek was, en dientengevolge niet naar kantoor ging, zaten ze samen in de trein van 7.29.

Raaf begon een verhaal over de kat van de burens die weken vast zat in een paar potten van de verbouwing overgebleven verf in het gezellige schuurtje van Raaf en die desalniettemin moest verscheiden.

Logica

Socrates

Een mens is sterfelijk
Socrates is een mens
Socrates is sterfelijk

De knapste jongen

Een mens is sterfelijk
Hij is een god
Gelukkig...

Zijn vriendin

Een mens is sterfelijk
Zij is een onmens
Jammer...

Toiletpapier is op

Vorige week gebruikte ik het laatste
Keukenrol is ook nog alleen karton
Krant krijg ik al maanden niet meer
Al het papier is weg

Bezorgdienst komt pas vrijdag weer
Dus langzaam strik ik de veters
Veters van elke schoen
Reumatische vingers
Een onophoudelijke zucht
Dagen heb ik dit moment gevreesd

Nu moet ik op reis

Verstandskies

Sluipend en toch onverwacht
komt het moment van naar buiten treden
Het is de keuze, diep geworteld,
vol verstand, vol gevoel,
veroorzaker van pijn
Maar... het is het verstand dat kiest.

twee gedich- ten van anne- mieke I. en

één gedicht van car

7

take it easy

CADEAU-SHOP
HAARLEMMERSTRAAT 16

SPECIALIST IN: beelden van draken, heksen, tovenaars, elfjes, dierenfiguren, Egyptische beelden, bad taste bears, dolfinen, etc. etc.. Te veel om op te noemen!

GROTE SORTERING IN: knuffels, porseleinen poppen, zwaarden, dolken en pistolen.

*Waarover kan de dichter, die ik dan ben,
Anders schrijven dan over Liefde, die,
Bij nader inzien, treurig is en vals,
En over het weemoedige verlangen
Om bij U, Almachtige, te zijn.*

drie gedichten en één verhaal van rick honings

de pavlov

Het was omstreeks middernacht toen ik - de inmiddels befaamde kunstenaar uit Leiden - samen met enkele zogenaamde die hard heterovrienden de Pavlov betrad. Het is vaak erg aangenaam om het eeuwige, homoseksuele geouwehoer over filosofie, de zin van het leven en de literatuur eens af te wisselen met gesprekken over auto's, lekkere wijven en dikke tietten. Het was monsterachtig koud: grote wolken verwelkte adem tekenden zich als minuscule waterdruppeltjes af tegen het donker van de Vlaamse nacht. 'Het lijkt wel alsof iedereen een verstokte roker is,' dacht ik, en ik probeerde ijskristallen te ontdekken in de atmosfeer. Dit bleek echter een vruchteloze onderneming, je zult het altijd zien. Wat ik wel zag was een lelijk meisje dat

op de een of andere manier in het bezit bleek te zijn van een gezicht. Ze had een bleke, ingevallen smoel alsmede - als gevolg van de niet-aanwezige regen - een uitgelopen laag mascara en eyeliner op haar gezicht geplamuurd. Daarbij leek het er sterk op dat dit meisje (aan wier gezicht ook nog eens een gezwel of vetknobbel klitte, hoewel ik dat niet met zekerheid durf te zeggen) ernstig gesnoven dan wel geslikt had. Haar bloeddoorlopen ogen keken mij aan als een Noord-Amerikaanse bullfrog, wijd open kan men wel stellen, en loensten naar mij alsof ik een paringsdans met bongo's en triangel vertoonde. Enfin, ze had van die glibberige kikkerogen waarin een normaal mens het liefste met kopspelden zou willen prikken en riep onophoudelijk iets in de trant van 'Ik wil u poepen met een zuurstok!' tegen haar eveneens aanwezige levensgezel. De jongen kalmeerde haar met de immer effectieve uitdrukking 'Kalmeer!'; waarbij hij haar subtiel maar resoluut een ferme stoot met zijn elleboog gaf, waarna zij omkieperde en in slaap viel.

Ik had inmiddels in navolging van mijn kameraden Arnold, Nicolaas, Jeroen en Mormon twee deurbrede portiers gepasseerd en kon bijgevolg de Pavlov voor het eerst in zijn geheel overzien. Het was een niet al te grote discotheek, met aan de linkerkant bij binnenkomst een vrij primitieve garderoberuimte (van het type 'pleur je jas maar op de grond, dat is dan één euro vijftig') met even verderop een bar waarboven bruine, rafelige lampions voor de nodige sfeerverlichting zorgden. Het personage Mormon vertegenwoordigt in onze barre eenentwintigste eeuw de negentiende-eeuwse romanticus en dat vind ik eigenlijk niet eens heel erg hinderlijk. Zou ik hem eens nader beschouwen? Zou dat enige toegevoegde waarde verschaffen? Waarom ook niet - zo dacht ik - hij was toch druk doende om jenever te verzorgen voor allerlei mensen maar vooral voor mij. Maar voordat ik een begin kon maken met mijn beschouwing, kwam Mormon (hij is me ook altijd te snel af!) aandraven met een glaasje jenever dat wij één twee drie achterover plensden, waarna hij zich uit de voeten maakte naar de bar om vijf nieuwe jenever en vijf Stella te bestellen.

Terwijl hij daarmee bedrijvig was, viel ik middenin een gesprek van Arnold en Nicolaas over de noodzakelijkheid van het vrouwelijk orgasme in het liefdesspel. Arnold, de Grote Vriendelijke Beer van het gezelschap (altijd in

voor vertolken van opvallende standpunten) poneerde de stelling dat de vrouw na de zondeval – Eva vrat immers van de verboden vrucht, gulzig als zij was, ‘de slet!’ – geen recht meer heeft op seksuele autonomie in bed en enkel in dienst van de man dient te staan. ‘De vrouw dient in bed enkel in dienst van de man te staan,’ zo meende hij. En ook: ‘Het vrouwelijk orgasme is inferieur aan dat van de man.’ Wat Arnold precies probeerde duidelijk te maken was mij niet geheel duidelijk, hoewel ik beamend knikte, zelfs nadat Jeroen zijn theorie over cokegebruik en seks aan mij begon uit te leggen. (‘Je pompt zo’n meid echt naar een andere wereld en nóg kom je niet klaar!’) Gelukkig kwam er enige verandering in deze status quo doordat Arnold een blonde griet begon te muilen en doordat onze negentiende-eeuwer nieuwe drank aanreikte. Ik nam van de gelegenheid gebruik om een Marlboro sigaret op te steken, diep te inhaleren en te peinzen over de schoonheid van het vrouwelijk orgasme. Nee, eigenlijk was ik het niet met Arnold eens. Om maar een triviaal cliché te gebruiken: het vrouwelijk orgasme is schoonheid. Punt. Het is zelfs zo – dacht ik daar in de Pavlov, terwijl ik mijn Stella leegdronk – dat ik liever mijn lul zou afhakken. Je kunt immers beter een van je lichaamsdelen verliezen dan dat heel je lichaam naar de Gehenna gaat, waarin vrouwen en vrouwelijke orgasmen niet bestaan, zo stel ik me voor. Ik hou van vrouwen en ik hou ervan als vrouwen klaarkomen, ik zeg het maar eerlijk. Een wereld zonder vrouwen lijkt me geen aangename wereld, schrijf dat maar op.

Ineens klonk daar (in die Vlaamse discotheek, vol met mensengeslacht) een beroemde plaat van een beroemde Nederlandse deejay. Als rusteloze katten aan de vooravond van een zware onweersbui begon het aanwezige publiek te bewegen. Arnold sleurde mij tezamen met Nicolaas en Jeroen de dansvloer op en terwijl de stroboscooplichten aan en uit flikkerden en aan en uit imponeerden wij de aanwezige Belgen met ons Randstad-gedans waaraan die Guy de Vlamingen in de Pavlov een puntje of twee konden zuigen. Ik dronk nog een Stella en ik rookte nog een sigaret en in de tussentijd dacht ik, ondanks alles, na over belangrijke thema’s waaraan mensen denken in discotheken. Ik vroeg mij bijvoorbeeld af of iemand als Frits van Egters ooit in de Pavlov heeft gedanst en gedronken zoals ik en of hij op zo’n moment ‘gelukkig’ is geweest. Ik realiseerde me ook wel dat het een vrij achterlijke gedachte was, maar

ach: kon mij dat een fuck interesseren? Niet meer dan een mongoloïde Belg in een rolstoel en niet meer dan een kanarie zonder zangzaad. Ik dronk, ik rookte en ik staarde naar het grote, rood knipperende getal 25 aan de muur van de Pavlov, de eenzame man met het vettige haar aan de bar negerend.

Hoewel ik met mijn conditie een atleet zou kunnen kloppen, beëindigde ik licht higgend mijn imposante dans en bestelde samen met Nicolaas aan de rand van de dansvloer nieuw bier en hey! daar was Mormon ook weer. En terwijl we naar de bewegende mensenmassa staarden, waaruit enkele hemden blauwig oplichtten door het blacklight, probeerde Nicolaas een gesprek aan te knopen over sigaren, dure jenever, slangenleren laarzen, Armani-pakken, de nieuwe Bordeauxrode collectie van Hugo Boss en hemden met bef. ‘Volgens mij staan wij in aristocratische rangorde op gelijke hoogte,’ meende Nicolaas en ik geloof dat ik hem op dat moment gelijk gaf. Waarom ook niet. En toen dacht ik: als ik nu sterf zou niemand mij missen, omdat ik geen bemind klein hondje ben. Mormon bood me een sigaret aan en vertelde over de authentieke brief van Baudelaire die hij in Den Haag had gevonden en over de goddeloze schlemiel Friedrich Nietzsche, in wiens werk De Antichrist hij dagelijks las op (hoe toepasselijk!) het toilet. Wie hier wil kakken of wil stinken moet eerst een pilsje drinken. Dat leek me geen slecht plan dus ik bestelde drie Stella en drie jenever (één, twee, drie), waarna ik me opnieuw op de dansvloer begaf.

Toch maar niet. Ik verliet de Pavlov (‘Tot ziens,’ zei een portier), keek naar de sterrenloze hemel, murmelde een regel uit het lied Eleanor Rigby (‘Eleanor Rigby, died in the church and was buried along with her name’) en nam plaats naast een of andere seniele Belg, die een sigaret van mij bietste, de rotzak. ‘Ah, gij zijt een Hollander. Hollanders zijn zo veel verfinjnder,’ meende hij te moeten opmerken en ach, wie ben ik om dat te ontkennen? ‘En jij bent een Belg hè, het valt van je lelijke smoel af te lezen,’ antwoordde ik. Voordat ik het wist noemde de Belg – die zich aan mij voorstelde als Jefke – mij zijn ‘Vriend uit Holland’ en werd ik overstelpt met nog meer Stella en werd ik omringd door nog meer Belgen die in mij een interessante attractie meenden te zien.

Een van die jongens, gekleed volgens de

mode van de jaren tachtig – in zo'n vaal gewassen zwarte spijkerbroek waarin een zichzelf respecterend Nederlander zich in de jaren zeventig al niet meer durfde te vertonen – vroeg mij: 'Wat is uw mening over de stad Leuven?' Ik antwoordde hem op gepaste wijze door te stellen dat de stad niet té erg is, maar dat de Belgen in de stad mij behoorlijk hinderen. Je zult het altijd zien: scheld Belgen persoonlijk uit en ze noemen je hun 'Vriend'; scheld het Belgische ras uit voor 'Seniele Vlaams Blokkers' zoals ik beproefde en ze proberen je gezamenlijk in elkaar te timmeren. Voordat ik het wist had ik de eer een niet-subtiële stomp in mijn maag te ontvangen – 'We zullen u uw leske wel leren, hè' – maar gelukkig was daar Arnold, de Grote Vriendelijke Beer, die een van de Belgen een genadeloze kopstoot gaf, waarna de rest van het groepje afdroop. Dirty Hole zeg, wat zijn die Belgen een overgevoelig ras. Nu begon de deurbrede portier te zeuren dat we klanten hadden verjaagd en Arnold wilde ook hem in elkaar meppen maar gelukkig deden de twintig euro die ik de portier in zijn handen drukte wonderen. ('Fijne avond jongens,' zei de portier.) Mezelf verliezen en dan te sterven, peinsde ik, terwijl ik over mijn maag streek en ik volgde Arnold naar de dansvloer.

Zou ik nog even naar het toilet gaan? Zou ik nog een Stella drinken? (Waar was Mormon?) Zou ik een pepermintje in mijn mond steken? Een mens heeft dagelijks te kampen met lastige vragen, ik ben er het levende bewijs van. Terwijl ik op een pepermintje knabbelde, knoopte ik mijn Mexx-hemd iets verder open, stak ik een sigaret op en ineens was iedereen daar weer: Arnold, Nicolaas, Jeroen en Mormon. Een blonde vrouw van een jaar of dertig – ze deed me denken aan een docente bij wie ik ook colleges had gevolgd – kwam naar me toe en riep: 'Hey, jij hebt toch sigaretten?' waarna ze als een waanzinnige op die sigaret begon te sabbelen. Vrouwen en roken, dacht ik, zijn als Belgen en kanaries.

En ineens was het tijd om te handelen! In het midden van de dansvloer stond het mooiste meisje dat mijn mannelijk oog ooit had waargenomen. Ze was blond, goedgekleed (strak gestreken gestreept blousje, minirokje) en haar huid was als ivoor, blanker dan die van een negerin. Arnold en Nicolaas moedigden mij aan – 'Go for it, ze is je type! Jullie zijn bijna identiek gekleed!' – en even later toonde ik haar en zij mij onze danskunsten, waarbij we elkaar

vasthielden als twee geliefden die voor de vierhonderdste keer samen in de Pavlov vertoefden. Het is niet mijn gewoonte om op Belgische meisjes te vallen, maar dit meisje leek in geen enkele mate op een Belgische. Ze had geen bleke, ingevallen smoel maar een mooi welgevormd blank gezichtje. Ze had geen uitgelopen make-up maar subtiel aangebrachte eyeliner en mascara. Ze droeg geen ouderwetse jaren tachtig kleding, maar ultramoderne, ultrahippe laatste mode. (Wat ben ik dol op vrouwen met smaak!) Ze had geen gezwel of vetknobbel, zoals veel Belgen blijken te bezitten, maar een gave, onangetaste huid. Ik was dan ook allesbehalve verbaasd dat toen ik haar naam vroeg – 'Jeanne' – ik getrakteerd werd op een Zuid-Hollands accent. Ze vertelde dat ze uit Oegstgeest kwam, dat ze Nederlandse Taal en Cultuur in Leiden studeerde en dat ze van muziek en literatuur hield. Als dit niet de personificatie van de Heilige Maagd was wist ik het ook niet meer. Mijn lippen op haar lippen, mijn tong met haar tong, haar ogen en mijn ogen. Mezelf verliezen en dan te sterven. Soms is de Pavlov niet eens zo'n erge plek om te verblijven, bedacht ik mij, en ik grinnikte enige grinniklachjes weg.

Voordat ik kon bevatten wat er gebeurde, sleurde een vriendin van Jeanne haar mee naar de uitgang, gleed haar hand uit de mijne, keek ze me met haar tragisch mooie oogjes aan en verdween ze in de duisternis van de Vlaamse nacht. Ik voelde me als Baudelaire die – zodra hij zijn ideale vrouw heeft gezien – beseft dat hij haar nooit meer zal terugzien. Ik rookte, ik dronk een Stella, (ik voelde een steek in mijn maag), ik keek naar de dansende Belgen en naar Mormon en Nicolaas en Jeroen en Arnold en ik bedacht dat die jongens eigenlijk heel goed zijn. Soms ben ik ook echt een zacht ei. Ik liep naar buiten en bemerkte dat grote regendruppels zich op de Leuvense straat omvormden tot grote plassen donker glinsterend water. Er waren nergens ijskristallen te bespeuren.

1 februari 2005

spiegelru-uitloop DIER een annemarie francken van velzen 1910 'mijn mooiste reis'

12

Mijn mooiste reis is een reis die ik nog voor de boeg heb, dat spreekt vanzelf. Het zou best wat je noemt een literaire reis kunnen zijn. Niet zo'n reis langs geboorte- en woonhuizen van schrijvers - ik ga liever naar de "plaatsen van handeling", naar de plekken die hun eeuwige leven danken aan de verhalen die er zich afspelen.

Als ik mijn voortuintje uitloop, kom ik al gauw bij een sloot. Fierlijk ik daaroverheen dan land ik in Kort Amerikaans, in het weiland waar Erik van Poelgeest de tekening voor z'n stervende broer maakt. Hiervandaan ziet hij z'n vader en moeder lopen: "voorbij het huis waarop in een tegeltableau stond: EBEN HAËZER. Eben Haëzer, dacht hij: tot hiertoe heeft de Here ons geholpen. Tot daartoe wel, maar ze lopen er voorbij, ze gaan te ver. Hij zal ze in de steek laten." Het huis "Eben Haëzer" staat niet alleen in Kort Amerikaans, wij kunnen het niet alleen lezend bereiken maar ook als literaire reizigers, lopend (springend) of op de fiets.

In 1987 overleed plotseling Harry Scholten, hoeksteen van onze Opleiding Nederlands, ook dichter. Zijn gedicht "Rode steen"

gaat over een familiereisje naar het mooie Zuiderzeestadje Hoorn, een "zomeruitstap" van broers en zussen. Een museumconservator leidt ze rond in z'n historische gebouw ("ooit was dit de executieplaats"). Het is een uitje met een lullig kantje, lijkt het: "koffie en krentenbrood" komen ter tafel en iemand maakt zelfs een "kiek." Van een spannende tocht is helemaal geen sprake. Als ze de weg vragen, zijn ze al bijna waar ze heen willen: "het is wel te kruipen zei de man / toen ik vroeg of het te lopen was / rechtdoor tot je niet verder meer kan."

Maar "Rode steen" is zo'n gedicht dat op het laatst een scherpe draai maakt, die alles een andere lading geeft. Twee familieleden ontbreken vanwege (wederom knap lullig) "vakantiepiek." Dan komt het slot:

*en een ontbrak er om een andere reden
die heeft hiervandaan geschreven
Hoorn Rooie Steen 9 aug. 1944
vannacht ben ik hier gebracht
u moet dit niet te ernstig nemen.*

De broer of zus die in '44 's nachts naar dat Rode Steen gebracht is, veroorzaakt een aardbeving bij het woord "executieplaats." Het rood van Rode Steen krijgt contact met bloed in "bloedverwantschap." Het hele familiegedoe krijgt een ander gezicht. De vriendelijke woorden die de overlevende broers en zussen verderhielpen, laten doorschemeren welke weg die ene is gegaan die om een ongenoemde reden afwezig is: "kruipen" en, nu vooral overdrachtelijk: "rechtdoor tot je niet meer kan."

Toen ik dit gedicht lang geleden las, nam ik mij een literaire reis naar Hoorn voor - ik heb 'm nog altijd voor de boeg. Ik wil net zo veel Hoornse mannen vragen of het te lopen is, tot er een antwoordt: "het is wel te kruipen", en, als het even kan ook: "rechtdoor tot je niet meer kan." Dat wil ik in m'n oren knopen. Lukt 't, dan wordt dit m'n mooiste reis. "U moet dit niet te ernstig nemen."

Eep Francken

Mijn mooiste reis bedroeg twee kilometer en duurde, tot op de honderdste seconde nauwkeurig, 7:24.75 minuten.

De datum: 3 juli 1999.

Het is een troosteloos seizoen geweest. En vandaag moeten we voor de laatste keer de Concurrentie trotseren.

Bijna viel het doek al 's ochtends. Maar om onduidelijke redenen hebben we ons toch weten te plaatsen voor de finale. Als laatste, om precies te zijn. Om 15:45 uur roeien wedaaron opnieuw richting start.

Tien maanden geleden zijn we voor het eerst met elkaar in de boot gestapt. Vol goede moed toen nog. Het voorgaande jaar is succesvol geweest en dit jaar zal helemaal onvergetelijk worden, dat weten we dan nog zeker.

16:15 uur: We worden aan de start geroepen. Acht maanden geleden zouden we op dit moment nog arrogant naar de Concurrentie geglimlacht hebben. Nu houden we onze blikken gegeneerd voor ons, psychologische oorlogvoering is niet langer op zijn plaats.

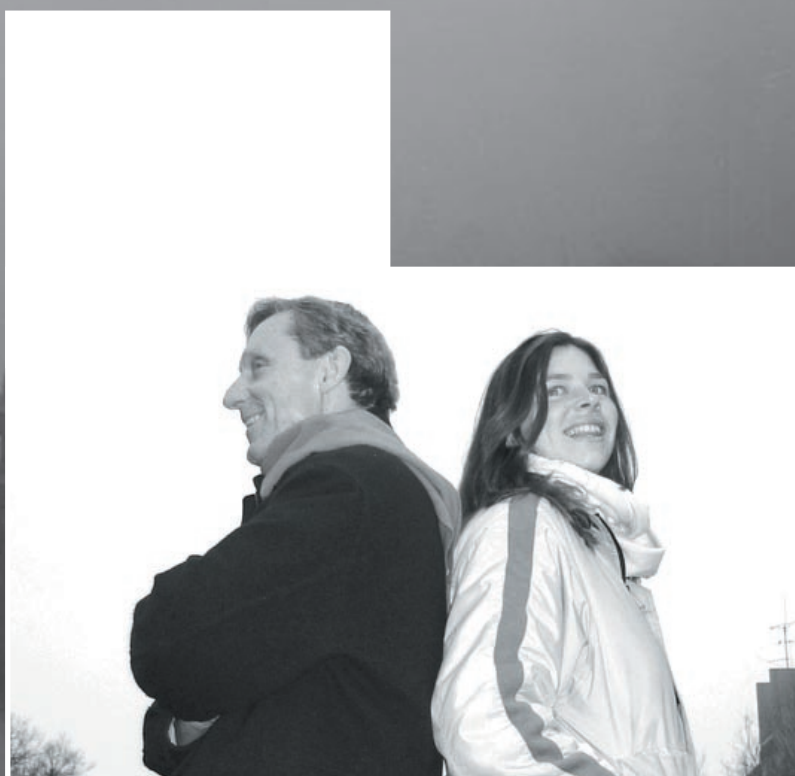
16:23 uur: De kamprechter maant tot stilte. Zo direct zal het 'bent u klaar' volgen en vlak daarna de vlag en het 'start'. Twee maanden geleden zouden we hoopvol, nog voor de vlag, de start uit gespurt zijn. Vandaag wachten we.

16:25 uur: Het startsignaal klinkt. Na de eerste halen gluur ik toch even naar links, de richting van de Concurrentie. Louter water, de aanblik is pijnlijk. Driehonderd meter gevaren en nu al volkomen achteraan. Gedesilluseerd richt ik m'n blik weer op de schouder voor me.

Het duurt even voordat ik beseft dat ik vóór die schouder de Concurrentie zie varen. Ver voor die schouder. Wij liggen eerste

16:32 uur: We vliegen als winnaars de finishlijn over, in mijn herinnering mijlen ver voor op de rest. Onze reis heeft nog geen acht minuten geduurd, maar we hebben het gevoel dat we zojuist de wereldzeeën bedwongen hebben.

Annemarie van Velzen

PRAESIDIUM LIBERTATIS

DE GESCHIEDENIS VAN EEN STUDENT

DOOR

SJOERD VAN DER LINDEN

I – AD URBE CONDUCTUS

“Gekomen zijt gij tot der vrijheid veste:
Tot Leiden en haar universiteit,
Haar faam van bron die menig dorst reeds leste
Heeft U - terecht, en juist! - naar hier geleid.

Voorwaar, discipuli, wij zijn bereid!
Voor U alleen wacht slechts het allerbeste,
Verkozen als u heeft der vrijheid veste,
De waarde Leidse universiteit.

De rector wenst u hier een fijne tijd
En geeft daartoe alvast een kleine geste:
Werk net, verenig, en, ten langen leste,
Schiets op! Want zwaarder dan de vrijheid
Weegt de kas der Leidse universiteit.”

II – CETERUM ME ODIUM NEGOTII SUSCEPTI FALLIT

Nog altijd zijn er soorten professoren.
De hooggeleerden van de eerste soort
Dicteren, menigvuldig, lustig voort,
En denkwerk dient te wijken voor aanhoren.

Geen onderwijs zal hun verhaal verstoren:
Schrijf, leer en kopieer hetgeen je hoort,
En leer negeren wat er verder gloort.
Vakkundig? ja! In elk plezier te smoren.

Ja, Klikspaan, je woorden waren waar.
Je blik heeft ook de keerzijde gevat,
De tweede beerput waar ik recht in staar:

Studentensoorten zijn er nogal wat,
De meeste dom of onuitsprekelijk naar.
Wat rest me nog dan dat ik me bezat?

14

III – PRAEMIUM PETAM, UT ME A CONSPECTU MALORUM AVERTAM

Round about midnight

De zwarte stadsnacht is klam en verlaten
Klam en verlaten en zwart is de nacht
In de Stad

hij lacht.

De naamloze nacht in de Stad,
lucht hij
zacht.

Middernacht.

Lichten lichten, vlammeende duisternis
Wormt zich een weg door de straten
gelaten

Lichtende lichten lichten
verlichten gezichten
Van zeeën van mensen die stromen
En zich wormen een weg door de straten
verlaten

Dronken van vrijheid, hij lacht en prachtig
Draaiend en maaiend een waas van muziek
En lichtende lichten zonder gezichten

Maar de geminachte nacht in de Stad
lucht
zacht.

[NAAR THELONIOUS MONK]

hoog water #002

Desillusie

Langzaam verstarrend
kijkend de hoogte
in harde groene
ogen die ontsteld
zijn weg niet vinden.

De groene ogen
wachten langzaam op
verontschuldigen-
de woorden die niet
meer zullen komen.

Krijgertje

Schaduwen bewegen
zich over de
kinderkopjes
heen en weer
terug tikken
ze elkaar af

Levenshoop

Dikwijls liepen we langs de zee
als de dageraad zich van haar mooiste kant liet zien
zwijgend, met een doel, wachtend op het geluk
liet je me de hoge golven zien

Samen probeerden wij ze te nemen
als de warme middagzon ons verwarmde
vol enthousiasme, druk, op naar het geluk
nam je me mee de diepte in

maar we kwamen tot inkeer
toen de rode avondzon begon te verschijnen
verdrietig, doelloos, het geluk verpauperde
en we verdrongen in een bodemloos verdriet

Heineken

Heineken

24 x 30 cl

Heineken

Heineken

Waarde vriend,

Nog niet heel lang geleden, ongeveer een uur om precies te zijn, kwam mij een schets in handen van uw doen en laten, geschreven door de welbekende Leidse studentschrijver Rick Honings. Verwondert u niet dat dit eerst zo kort geleden is; ik lees niet meer; ik kan het bijna niet meer; mijne ogen zijn zo zwak door de tranen.

Ja, ik leef nog, maar men weet niet veel van mij, zoals gij wel zegt, en door dit schrijven zult gij niet veel meer te weten komen. Gij weet hoe ik steeds dweept met de geheelonthouder. Thans ben ik er zelf een. Zoals een wijs nuttiger van jenever eens schreef: 'de geheelonthouders doen goed, maar alleen de drinkers weten waarom.' Men zegt dat ik een goed geheelonthouder ben, al zet men mij een trechter op de keel, ik vertik het om te drinken. Oordeel zelf. Ik zend u mijn portret hierbij. Wat ben ik veranderd! Toen ik uw levensschets onder ogen kreeg was ik in eerste instantie te verbouwereerd om maar wat uit te brengen.

Maar zeg mij: bent u echt zo'n beest gebleven? Klopt het dat uw vrienden u een grote vriendelijke beer noemen, maar de rest u verafschuwd? Is het, aannemende dat de hiervoor gestelde vragen beide met een 'ja' kunnen worden beantwoord, dan niet beter om eens iets aan uw levenswijze te veranderen (ik dacht persoonlijk aan afstuderen en een fatsoenlijke baan zoeken, wellicht als docent op een middelbare school)?

Bij dezen roep ik u op maatschappelijk gewenst gedrag te vertonen. Geen negatieve woorden meer over de vrouw, de vrouw heeft de toekomst. Binnen luttele jaren zal er geen hoge positie meer mogelijk zijn voor welke man dan ook. Begin maar met het aanbidden van de vrouw, gij voorhoofs beest!

Het zal u verheugd hebben van mij te hebben gehoord hoe het met mij gaat. Spoedig zend ik u misschien wat vergeperste jus d'orange, als ik tenminste niet naar de EO-jongerendag vertrek, waar het nu wel heerlijk moet wezen. Mocht ik daar een, niet meer gewenst, einde vinden, maak mij dan tot onderwerp van een elegie.

Geloof mij met een biddend doch vriendschappelijk hart.

TT.

Paul Smit

een brief van
paul smit

*Ja, ik leef nog, maar men
weet niet veel van mij, zo-
als gij wel zegt, en door dit
schrijven zult gij niet veel
meer te weten komen.*

10:34, perron 12a/b op Utrecht Centraal: de intercity richting het zuiden des lands heeft een keer geen vertraging. Met een gemengd gevoel stap ik het geelblauwe gevaarte in: verheugd dat ik nu van een fatsoenlijke, snelle verbinding gebruik kan maken na de boemeltrein Leiden Centraal – Utrecht Centraal, die bij elk noemenswaardig graspolletje halt houdt, maar verveeld omdat ik nu weer een treinreis zal gaan meemaken als al die voorgaande, saai intercityreizen. De oplettende lezer die het spoorprogramma van Neerlands treinexploitant uit zijn hoofd geleerd heeft zal zich nu afvragen waarom ik niet over Rotterdam richting het zuiden reis, zodat ik geen gebruik hoeft te maken van die ellendige stoptrein die vertrekt van Leiden Centraal en stopt te Leiden Lamenschans, Alphen aan den Rijn, Bodegraven, Woerden, Vleuten en Utrecht Terwijde alvorens zijn eindbestemming Utrecht Centraal te bereiken – vergeet u vooral uw persoonlijke eigendommen niet mee te nemen, en u kunt hier uit- of overstappen. Wel, voor die betweterige, zogenaamd attent lezende figuren (ze zitten er ook altijd tussen) zal ik even vermelden dat voornoemde treinexploitant in al zijn wijsheid heeft besloten in Eindhoven een extra overstap te laten plaatshebben voor reizigers die nog verder naar het zuiden moeten. Voor de nog attentere alwetenden onder u die zich dan afvragen waarom ik dan überhaupt in Leiden ben gaan studeren, heb ik als antwoord: daar gaat het op dit moment even niet over, dus houd je alsjeblieft bij de kern van de zaak.

Goed, ik stap dus in de trein op perron 12a/b – oftewel perron 12, aangezien perron 12 slechts uit een a- en een b-gedeelte bestaat – en maak me op voor een kleine anderhalf uur lezen, uit het raam kijken, weer lezen, in de Spits dan wel Metro bladeren, etcetra etcetera. Na me met een grote tas door een smal deurtje te hebben gewurmd, zoek ik een plaatsje. Dit is altijd een curieus moment in de treinreis: leg ik mijn tas in het bagagerek, zodat ik, zeer sociaal, nog een plekje vrijhoud voor andere reizigers in geval van extreme drukte en waarbij ik natuurlijk ook altijd de mogelijkheid openhoud om een Hollandsche schone de stoel naast me aan te bieden om de treinreis een tikkeltje minder saai te maken, of posteer ik de tas op de plek naast me, hiermee geen rekening houdend met de onmondige reiziger die zelfs in het geval van

extreme hutjemutjedrukte niet assertief genoeg is om te vragen of ik de tas eventueel zou willen verplaatsen, en hiermee eventuele niet al te frisse zwervers of praatzieke bejaarde dametjes maar ook rondborstige blondines uitsluitend? Vandaag besluit ik de tas in het bagagerek te deponeren. Wie weet wat er nog op mijn pad zal komen? Ik nestel mij in de redelijk behaaglijke stoelen van dit type intercity - het comfortgehalte van de stoelen hangt altijd van het type intercity af; zo heeft de intercity tussen Rotterdam en Eindhoven/Venlo coupés die je behoorlijk wat privacy bieden, mits je er alleen kunt vertoeven.

Deze treinreis wil ik een begin maken in Onder professoren van Hermans. Terwijl ik aanstalten maak mijn tas weer uit het bagagerek te halen om de roman eruit te vissen en de trein intussen vertrekt, besluit ik om eerst eens even mijn omgeving in me op te nemen. Links voor me zitten twee jongeren van allochtone afkomst. De een lijkt Antilliaans, de ander eerder Noord-Afrikaans, wellicht liggen zijn wortels in Marokko. Ze lijken de lust des levens nog niet echt ontdekt te hebben vandaag: de Antilliaan, laten we hem Ricardo noemen, staart uit het raam, onderwijl luisterend naar het nieuwste nummer van de rapper 50 Cent (zijn mp3-speler staat namelijk op een dusdanig geluidsniveau afgesteld dat ik de artiest kan onderscheiden en de 'motherf*ckers' en de 'b*tches' kan tellen) en de Marokkaan, voor de gelegenheid gedoopt tot Mustafa, kijkt met glazige ogen naar zijn mobieltje. De bejaarde dame die ik tussen de twee stoelen voor me door ontwaar is druk bezig een Zweeds kruiswoordraadsel op te lossen. Ingespannen over de puzzelpocket gebogen, met haar tandeloos ogende mond open, maakt ze zo nu en dan na een schijnbaar geniale inval een onverklaarbare penbeweging op het papier. Schuin tegenover haar, dus met de rug naar mij toe – ik zie alleen zijn zijkant – zit iemand naar wie ik in de rest van dit stuk zal verwijzen als De Krant; hij leest namelijk, hoe logisch, uitgebreid de krant en ziet er voor zover ik het kan beoordelen ook een beetje uit als een krant: slapjes en grijs. Schuin links achter me zitten twee Aziatisch ogende meisjes, waarschijnlijk van Japanse komaf, aangezien ze zelfs het voorbijglijdende perron 12a/b van station Utrecht Centraal door het altijd even propere glas van de intercity proberen te fotograferen. Ik besluit me maar op W.F. Hermans te concentreren; het ziet er niet naar uit dat deze coupé nog wat interessants gaat opleveren.

Na een poos hoor ik achter me de tussendeuren van de coupé opengaan; een geluid dat gepaard gaat met een luid “Uw vervoersbewijzen alstublieft!” Hoewel de conducteur zich nog helemaal aan de andere kant van onze treincoupé bevindt, heeft oma tegenover me haar puzzelboekje ter zijde gelegd en heeft ze haar kaartje in de aanslag om het zometeen in één vloeiende beweging aan de controleur te overhandigen. Op dit moment voltrekken een aantal gebeurtenissen zich in een razend tempo. Ik kom eigenlijk ogen te kort, maar zal zo goed mogelijk proberen te beschrijven wat ik zie. Puzzeldame beseft namelijk plotseling dat ze er toch nog niet opgedoft genoeg uitziet om indruk te maken op onze kaartjesknipper. Ze staat op, begint in haar tas te rommelen en warempel, ze was inderdaad tandeloos: tot mijn grote verbazing haalt ze namelijk een grote glazen pot uit haar tas, waarin een groot kunstgebit tezamen met enkele andere onverklaarbare objecten drijft. Ondertussen heeft ook Mustafa de conducteur opgemerkt. Terwijl hij begint te zweten en rood aanloopt besluit hij van de gelegenheid gebruik te maken om snel naar het toilet te gaan. Aangezien hij niet met Ricardo in het hokje van één bij één gepropt kan zitten, laat hij zijn maat tegenover hem aan zijn lot over en richt hij zich op om zich in één beweging via de tussendeur richting toilet te begeven. De conducteur is ondertussen bij de Japanse meisjes schuin achter me. Het blijkt dat deze dames naar Haarlem willen en in de veronderstelling zijn dat deze intercity hier naartoe gaat. De immer vriendelijke NS-medewerker legt uit dat dit de trein naar Heerlen is en dat dat een paar lettertjes scheelt. Op hetzelfde moment wil Mustafa zijn geniale beweging richting schuifdeur maken. In al zijn soepelheid ziet hij echter het kabeltje van Ricardo’s mp3-speler over het hoofd, waardoor hij hierachter blijft haken en een met een schitterende dubbele Ridberger een eindje door de lucht zeilt en tegen puzzeldame aanknalt. Deze was net bezig op een nogal onsmakelijke manier haar kunststanden in te zetten, maar door de actie van lenige Mustafa vliegen haar plaatsvervangende ivoren wachters door de lucht. Alle gebeurtenissen lijken nu in een slow motion gevangen. Het kunstgebit vliegt in een mooie boog richting het raam, terwijl puzzeldame met haar hoofd in de schoot van De Krant belandt, Mustafa klem zit onder de bank en Ricardo aan het kabeltje van zijn mp3-speler meegesleurd wordt. De kunststanden nestelen zich ondertussen op een miraculeuze wijze precies in de openstaande kier van het raam en

zitten geklemd tussen de rand van het raam en het raamkozijn. Trillend wankelen de neptanden tussen het ijzer en het kunststof, als puzzeldame onverwacht kwiek haar hoofd uit de schoot van de nog immer onverstoorbare Krant haalt, haar arm uitstrekt richting haar kostbare bezit en... Op dat moment wisselt de trein met een ruk van spoor. Mustafa en Ricardo schieten rollend over de grond weer terug richting hun plek, waarbij de prullenbak naar voren klappt en Mustafa bedekt wordt met een lading blikjes en bananenschillen. Door de schok schieten ook de puzzelkunststanden het raam uit, de wijde wereld in, hun eigenaresse verward en tandeloos achterlatend.

Even lijkt te tijd nu helemaal stil te staan. Dan hoor ik naast me de stem van de conducteur die om mijn vervoersbewijs vraagt. Hij lijkt het voorval niet eens opgemerkt te hebben. Ik toon hem mijn OV-jaarkaart en zie op dat moment dat de trein het station van mijn bestemming binnenrijdt. Ik sta op, haal mijn tas uit het bagagerek en loop richting de schuifdeur, met in mijn kielzog de Japanse meisjes die waarschijnlijk van plan zijn de trein in tegenovergestelde richting te nemen. Voor ik de tussendeur open doe, werp ik nog even een blik naar links en rechts. De conducteur berekent bij Mustafa en Ricardo, die inmiddels hun oude posities weer hebben ingenomen, de ritprijs plus extra kosten op zijn zakcomputer. Rechts van me zie ik puzzeldame weer gebogen over haar pocket, alsof er niets is gebeurd, met in haar linkerhand het vervoersbewijs in de aanslag. Alleen haar verwarde haren en een glazen pot met een laagje vloeistof op de bank naast haar herinneren aan het voorval. Tegenover haar is De Krant inmiddels bezig aan het sportkatern.

Nog verdoofd van deze duizelingwekkende treinreis zet ik voet op het perron. In de verte op het spoor schittert een klein voorwerp in het zonlicht... Zouden dat ...? Nee, het zal wel niet. Ik zet koers naar perron 3b, alwaar een stoptrein me naar mijn eindbestemming zal vervoeren.

een verhaal
van martijn
wackers

Afscheid

Meestal zat je zacht te spelen
toen je kind was
je was reïner met dingen
je was de trein zelf.

Het afscheid van de dingen
aan het einde van de dag
kwam wist er ongelegen
je gooide met de blokken.

Laat het licht maar branden
laat de radio zacht spelen
herdoop de stopcontacten
tot stopcontact.

Kees 't Hart 26 november 2003

Kees 't Hart was vorig jaar gastschrijver aan de
opleiding Nederlandse Taal en Cultuur.

Vragen

Ben ik een dwaas in een dwaze wereld
Ben ik een waas in een wazige mist
Ben ik te laat en is alles al geweest
Ben ik een tragisch komische figurant
In het leven van de Tokkies
Of ben ik een andere kip zonder kop
Die hetzelfde geluid
Zou kunnen maken

Is mijn leven een droom of
Heb ik gewoon de bus gemist

Heb ik wel humor
Heb ik grijs haar
Word ik niet te dik
Heb ik me vergist

1 leven
Een miljoen vragen
Heeft het zin
Want als ik vraag besta ik dan
Of besta ik juist omdat ik zoveel vraag
tekens heb En is vragen gewoon ademen
zoals een kiem een zaad
die kan ontkiemen in een eikenboom
waar ik mijn kist uit maken kan
maar in wat voor kleur wil ik mijn kist
paars, geel, met strikjes, zonder strikjes

of is het te vroeg om daar over na te denken
en kan ik misschien beter vragen wat een ander
niet vraagt.

Ook al Pakken ze me dan op en begraven ze me
in hun luchtkastelen,

In hun Instituten voor GGZ
Als ik vraag geef ik dan blijk van een mening?
En is die wel Nederlands genoeg
maar als hij niet Nederlands genoeg is
Ben ik dan een moslimextremist?
Of een dronken ler
Die net als onze nationale dichter
Af en toe te veel verzuipt in onze nationale drank
Zoveel veel vragen wat dacht je van deze?
Ben je een dure hoer als ze je kunnen boeken
Voor 2000 Euro per diner terwijl

Je tegelijkertijd de politiek kan bedrijven
Of is dat juist slim inspelen
Op de ontnuchtering van ons vaderland
Want Want
De toekomst twijfelt
Moet ik daarom ook maar weifelen

Zoveel vragen, zo veel zaken
zo weinig hersencellen over
Die antwoord kunnen geven, willen geven
Maar een hoofdpijn een hoofdpijn
Dus Geen vragen meer geen vragen meer voor
mij
Ik heb mij daarom verschanst
in een vragenloze vesting
Die bij elke letter die ik schrijf
Uitgroeit tot m'n papieren koninkrijk
Waar in ik, ik heer en meester ben
Die zekerheid is geen vraag
Toch?

twee gedich- ten van sander van donzel

Weg

Tomeloos Liefdesverdriet in
De laatste strofes
van mijn levenslied
geven kleine zwaartekrachtproblemen
want De bekers vallen van de tafel
Kapot ik schrik me rot
Verbrand mijn strot
Stik in mijn wafel
Scherven op de vloer
Scherven door het raam
Het is geen geouwehoer
Vertrokken is
ze weggegaan
zonder afscheid
of verwijt
maar met m'n geld
de auto de tv
en het tapijt

één column van robert rui- ten

Geeft vloeken door!

22

Een aantal jaren geleden was ik bij de voetbalwedstrijd NAC – Sparta. Bij het uitvak aangekomen zag ik dat de stewards (mensen die de veiligheid in het stadion behoren te waarborgen) van NAC allemaal een button opgespeld hadden met daarop de welluidende tekst ‘Schelden degradeert je club!’. Toen ik in een poging om grappig te zijn, zei ‘Dat is godverdomme een mooie button.’ werd deze bijdrage niet als zodanig gehonoreerd. Misschien had ik deze opmerking niet moeten maken want een aantal jaren nadien degradeerde Sparta. Zo zie je maar weer dat het goed is dat zulke acties gevoerd worden want daarna is er nooit meer iets vernomen van verbaal geweld op de tribunes tenzij ‘foei’ en ‘nou, nou, dat is ook wat’ hiertoe gerekend moeten worden. Tegenwoordig wordt er eerst een maatschappelijke discussie aangegaan en daarna wordt er gestemd of het desbetreffende woord wel of niet uitgeroepen mag worden.

Er zijn verschillende situaties waarbij er gevloekt wordt. Vloeken hangt samen met negatieve emoties die tot uitdrukking gebracht worden met een zogenaamde ‘krachtterm’. Naarmate deze emotie heviger is, moet er natuurlijk ook een heftigere term geuit worden. We kunnen een aantal categorieën onderscheiden bij deze verwensingen. Er is de zogenaamde stripverhaal/tekenfilmvloek. Deze verwensing is afgestemd op een kinderpublik en is daarom dermate zwak opdat de tere kinderzieltjes niet uit emotioneel evenwicht geraken. Een aantal voorbeelden hiervan zijn: duizend bommen en granaten, sakkerloot, wel hier en gunder, miljaar, grote grutten, bossende haaien, rare kwibus, mieterse bende en giebels. Voorts kennen wij de familievloek. Dit is een half gekuiste versie omdat de opvoedende ou-

der zichzelf bijna laat verleiden tot het uitroepen van een ongecensureerde vloek maar zich realiseert dat hij/zij (meestal een zij) het goede voorbeeld dient te geven waarna de term wordt vervormd. Voorbeelden hiervan zijn: jeetje mina, godallemachtig, potverdriedubbeltjes en Godfried van Bouillon. De familievloek moet niet verward worden met het opvoed-kundige/corrigerende vloeken. Deze vloek wordt vaak gebruikt in combinatie met de achternaam en is corrigerend bedoeld (de naam zegt het al). ‘Meneer Van Ruiten, hoe vaak moet ik nog zeggen dat dit niet mag, ben jij mal!’ of ‘Ben je nou helemaal van de pot gerukt!’ Als dit tegen je gezegd werd dan wist je dat het menens was. Een persoonlijke favoriet van mij in deze categorie is: ‘Ben je nou helemaal een haartje betoeterd!’. Het woordje ‘helemaal’ benadrukt dat het de opvoedende ouder extra ernst is want je kon ook gewoon een ‘haartje betoeterd’ zijn. Voor de fijngevoeligen onder ons is nu de tijd aangekomen om te stoppen met lezen want na de ‘zwaktermen’ komen we bij de ongekuiste uitingen van het gevoel aan.

We kunnen twee vormen van ongekuist vloeken onderscheiden. Ten eerste is er de uitroep die gericht is tegen een voorwerp of een toestand. Godverdomme, tyfusbende, klotezadel, pestpokkepleurus, Jezus wat een kutfiets en teringzooi zijn hiervan goede voorbeelden. De tweede vorm is de persoonlijke uitschelding. Ook hier voorbeelden te over: blinde kankermongool, achterlijke randdebiel, kontenbonker, krijg jij lekker de touwtyfus, ga je hond likken, hoerenjong en ga naast Hitler in zijn graf liggen. Bij de ongekuiste vloeken gaat het erom het gevoel zo krachtig mogelijk over te brengen waardoor men al snel terecht komt bij woorden

met een zeer negatieve connotatie en het liefst moet er ook nog een taboe op rusten. In de normale omgang worden deze woorden vermeden maar bij verwensingen komen ze zeer goed van pas.

Het valt op dat ziektes, godsdienst en seksgerelateerde zaken geliefde 'ingrediënten' zijn bij het vloeken. Deze ingrediënten kunnen als nomen en/of als prefix gebruikt worden. Het gebruik van deze ongekuiste verwensingen heeft naast de bedoelde uitwerking om een krachtig negatief gevoel over te brengen ook neveneffecten. Naarmate deze termen vaker gebruikt worden, neemt de connotatie-impact af. Dit is een goede zaak omdat de kracht van het taboe mede hierdoor afneemt waardoor zaken bespreekbaar worden en problemen opgelost kunnen worden in plaats van verzwegen (zoals bij het integratieprobleem jarenlang het geval is geweest). Tegenwoordig heb je geen t.b. meer, je hebt geen k en je hebt nergens de p in maar gewoon tuberculose, kanker of de pest in. Het hoeft niet meer weggestopt. Ditzelfde geldt voor seksueelgerelateerde zaken. Dankzij het vloeken en allerlei andere maatschappelijke ontwikkelingen is het taboe op seks spectaculair afgenomen. Tegenwoordig weten mensen al hoe je kinderen kunt maken voordat het daadwerkelijk gebeurd is. Vroeger ging de seksuele voorlichting voor meisjes op de dorpschool niet verder dan 'als je met een jongen aan het dansen bent en je voelt iets aan de binnenkant van je dij prikken dan moet je hard weglopen.'

Op het godsdienstige vlak heerst niet echt een taboe maar toch wordt er door sommigen heftig gereageerd op uitspraken als Jezus en godverdomme (en het aanverwante gedverdemme en gadverdamme). Misschien komt dit omdat het Christendom zijn grip op de samenleving heeft verloren en op deze manier krampachtig probeert om invloed uit te oefenen. De naam van de Heer mag niet oneerbiedig gebruikt worden! Godzijdank en ik weet het bij God niet mag wel. Dit is vreemd want het is aan de Heer om hierover een oordeel te vellen en niet aan de mens. Het is vooral vreemd als deze kritiek komt van protestanten omdat zij juist een directe relatie met God voorstaan. Indien iemand wil dat God hem verdoemt dan is dat zijn zaak.

Het is goed om uiting te geven aan je gevoel want opgekropte gevoelens komen er vroeg of laat toch uit en worden dan veelal geprojecteerd op de directe omgeving. Hierdoor is al menig huwelijk gestrand. Het vloeken is dan ook een vorm van verbaal stoom afblazen en zorgt voor verlichting van het negatieve gevoel zodat de 'vloeker' weer beter in staat is om rationele beslissingen te nemen. De persoonlijke uitschelding kan echter zeer onprettig overkomen omdat er sprake is van een gezichtsbedreigende situatie. Afgezien van dit nadeel heeft schelden eigenlijk alleen maar positieve kanten. Schelden wekt echter nog steeds maatschappelijke wrevel op zelfs als het niet gezichtsbedreigend is. Er moet dus meer gescholden worden want dan wordt de mens taboeresistent. Ik heb thuis al een voorraad buttons klaarliggen met de tekst: Geeft vloeken door!

Kooyker

**voor je
studieboeken...**

**De voorgeschreven titels voor
Nederlands zijn doorgaans uit voorraad
leverbaar. Je kunt echter ook altijd
je boeken bij ons bestellen!**

Breestraat 93, 1e etage, Leiden

Tel.: (071) 5160510, E-mail: bree1@kooyker.nl